

ligt — medens hovedarkivets folk ønskede en af deres egne og herom indgav en adresse. Kn. Secher taler om «kliken» på 1. afdeling, men adressen var også underskrevet af de fleste arkivfolk på 2. afdeling. Blandt underskriverne var så fremragende arkivmænd som William Christensen og L. Laursen (senere rigsarkivar), men Kn. Secher finder dem helt uforstående over for de krav, »der måtte stilles til en rigsarkivar«.

Forklaringen på det meget beklagelige modsætningsforhold mellem V. A. Secher og de allerfleste af de i arkivet ansatte finder Kn. Secher dels i, at de ikke kunde opfylde Sechers »berettigede krav« og dels i deres slette menneskelige egenskaber. Under en af disse rubrikker vil således formodentlig også jeg, der blev ansat i arkivet nogle år før Sechers afgang, komme ind, når jeg erkender at dele den »almindelige« opfattelse af V. A. Secher som chef. Men samtidig med at konstatere dette — og beklage ofrene for hans uheldige chefsegenskaber — er der grund til at fremhæve V. A. Sechers frugtbare arkivalske tanker, herunder arkivarernes palæografiske uddannelse og kravet om, at de både fik uddannelse i hovedarkivet (på begge afdelinger) og i et landsarkiv. For Secher var det en ledende tanke, »at arkivgerningen er et fag, og at arkiver skal ledes af fagmænd«.

Holger Hjelholt.

Det er Vilh. Lorenzens Fortjeneste i hidtil uset Omfang at have fremdraget og studeret det meget store Materiale af Kort og Planer, som vore Fæstningsingeniører har efterladt. Han har — hovedsagelig paa Grundlag heraf — i de senere Aar koncentreret sine Studier om vore Byers topografiske Udvikling i nyere Tid, er blevet en lidenskabelig Dyrker af det Fag, som i Frankrig betegnes som *l'Urbanisme*, og som han selv kalder Bybygning. Hans (og hans svenske og norske Medarbejders) Undersøgelse af Christian IV's Byanlæg har een Gang for alle slaaet fast, at denne Konge og hans Samtid øvede store Bedrifter paa dette Omraade. Andet Bind af Lorenzens ligesaa stort anlagte Vore »Byer, Studier i Bybygning« (1952), som omfatter Perioden 1600–1660, har væsentlige Fortrin fremfor første, hvilket ganske øjensynligt skyldes Tilstedeværelsen af grundigere Forarbejder (fortrinsvis fra Forfatterens egen Haand) og et rigere Kortmateriale.

Under Udarbejdelsen af sine Bøger om Bybygning har Lorenzen lært at kende Axel Urup som Fortifikationsexpert og at værdsætte ham som historisk Personlighed. Med sin Bog: *Axel Urup: En dansk Ingeniør i det 17. Aarhundrede*. (København 1953),

har han villet rejse ham et Æresminde, hvad ogsaa fuldt er lykkedes.

Som alle, der arbejder med Planer af Fæstninger eller Fæstningsbyer, er ogsaa L. blevet stærkt optaget af Fortifikationskunstens Problemer. Byens Fæstningsværker: Volde, Bastioner og Citadel er uløseligt forbundet med Byens Legeme og ofte bestemmende for dets Struktur. Til Vurdering af A. Urups Indsats som Fæstningsbygger har Forf. til sin Raadighed haft et stort Antal Planer, hvoraf dog kun en enkelt tegnet af Urup. Det Billede, Lorenzen paa Grundlag af det tegnede og skrevne Materiale giver af Axel Urups Indsats som ledende Fæstningsingeniør, forekommer sandt og er naturligvis langt mere udtømmende end Rockstrohs Levnedsbeskrivelse i Biografisk Lexikon (1943), hvorved det dog stemmer saa temmelig overens. Urup var ganske sikkert, da han i 1626 vendte hjem fra sin store Uddannelsesrejse, meget vel orienteret om Fortifikationskunstens Teori og Praxis, men vaklende Politik, svigtende Ressourcer og Fagets rivende Udvikling, som han havde svært ved at følge, reducerede Betydningen af hans Indsats. Det var fuldt berettiget, at Frederik III lod nye Folk komme til ogsaa paa dette Omraade.

Som overstbefalende under de to Svenskekrige var Axel Urup en dygtig og tapper Kriger, men en Nøler. At Danmark stod saa svagt ved Forhandlingen i 1658, har dog ingen med Rette kunnet bebrejde ham. Mennesket Axel Urup har uden Tvivl været helt saa sympatisk, som Forf. gerne vil skildre ham, uden at det dog er lykkedes at trænge ham ind paa Livet. Det er en kendt Sag, at Ligprædikener lægger Vægt paa en detailleret Beskrivelse af afdødes fromme og kristelige Afsked med Livet; ved stærkt at udnytte denne Kilde lykkes det Lorenzen paa Bogens sidste Sider at skabe et smukt og troværdigt Billede af en Mand, som ikke blot var af Adel, men ogsaa havde et ædelt Sind. Gerne havde man lært Axel Urup lige saa godt at kende paa tidligere Stadier af hans Bane.

Som Skaber af Ny København med dets Kastel og af Fredericia har Axel Urup selv sat sig et blivende Mindesmærke. Vilh. Lorenzen har med god Grund villet gøre opmærksom herpaa.

Otto Norn.

Som det femte bind i serien af Søhistoriske Skrifter udgivet af Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg under redaktion af Knud Klem og Louis E. Grandjean er i 1953 ved museumsinspek-